

Bryssel den 19.4.2021.
COM(2021) 141 final/2

CORRIGENDUM

This document corrects document COM(2021)141 final of 25.03.2021

Concerns all language versions.

It concerns linguistic errors and wrong references in the footnotes.

The text shall read as follows:

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN

om en handlingsplan för utvecklingen av ekologisk produktion

{SWD(2021) 65 final}

INLEDNING OCH BAKGRUND

Den europeiska gröna given står i centrum för kommissionens politiska agenda. Det främsta målet för detta instrument för investeringar och tillväxt är att Europa senast 2050 ska vara hållbart och klimatneutralt¹.

I den gröna given betonas vikten av att hantera övergången till ett mer hållbart livsmedelssystem, särskilt genom att förstärka jordbrukarnas insatser för att motverka klimatförändringar, skydda miljön och bevara den biologiska mångfalden. Jordbrukarna har en viktig roll att spela för att dessa mål ska uppnås. Jordbrukarna hör till dem som drabbas först av klimatförändringarnas konsekvenser och förlusten av biologisk mångfald, samtidigt som ohållbara jordbruksmetoder fortfarande är bland de främsta anledningarna till förlust av biologisk mångfald. Ekologiska jordbrukare är pionjärer för framtidens hållbara jordbruk. De banar väg för andra genom att miljöanpassa jordbruket och utveckla innovativa och miljövänliga produktionstekniker samt främjar kretsloppsekonomin och förstärker djurskyddet. Den ekologiska logotypen återspeglar jordbrukarnas åtaganden om att följa höga produktionsnormer, och gör att konsumenterna kan känna sig säkra på att produkten har tillverkats i enlighet med mycket specifika och strikta hållbarhetsregler. Vad som är ännu viktigare är att ekologiskt jordbruk gör åkrarna naturligare och stärker jordbrukarnas motståndskraft mot såväl ekonomiska förändringar som mer oförutsägbara naturfenomen och klimatförändringar.

Därför innehåller strategin för biologisk mångfald 2030² och strategin Från jord till bord³ – samt den kommande handlingsplanen för nollförorenig av luft, vatten och mark – konkreta åtgärder som täcker hela kedjan från livsmedelsproduktion till konsumtion och även omfattar internationellt samarbete för hållbara livsmedelssystem. Dessa strategier syftar till att förlika livsmedelsproduktion med miljöskydd och samtidigt främja investeringar och hållbar produktion. Kommissionen kommer att främja detta mål i samband med de globala målen för hållbar utveckling. I strategin Från jord till bord tillkännagavs ett nytt EU-initiativ för koldioxidlagring inom ramen för klimatpakten. Initiativet syftar till att belöna jordbrukare för verifierade ekosystemtjänster som återställande av ekosystem, utsläppsminskning och koldioxidbindning.

Samtidigt utgör covid-19-pandemin en aldrig tidigare skådad utmaning för EU, med långtgående konsekvenser för ekonomin, människors hälsa och livsmedelssystemen. I EU:s svar på pandemin ingår en återhämtningsplan som stöds av instrumentet Next

FAKTA I KORTHET Den ekologiskt brukade jordbruksarealen har ökat med nästan 66 % under de senaste tio åren, från 8,3 miljoner hektar 2009 till 13,8 miljoner hektar 2019. För närvarande uppgår den till 8,5 % av EU:s totala utnyttjade jordbruksareal. Arealökningen har åtföljts av en betydande försäljningsökning i detaljhandeln. Värdet av försäljningen har fördubblats under de senaste tio åren, från cirka 18 miljarder euro 2010 till över 41 miljarder 2019.

¹ Lagstiftningsförslaget COM/2018/392 final – 2018/0216 (COD). Det ekologiska jordbrukets positiva roll betonas också i den framtida gemensamma jordbrukspolitiken (GJP) som erbjuder stöd till detta genom olika mekanismer.

² COM(2020) 380 final.

³ COM(2020) 381 final.

Generation EU och den nya fleråriga budgetramen. Medel från Next Generation EU kan användas för att stödja investeringar i den ekologiska sektorn, om dessa uppfyller instrumentets villkor och mål. EU:s återhämtning från covid-19-krisen utgör ett tillfälle att så snart som möjligt förverkliga den gröna given genom att tillhandahålla en bred plattform för hållbara produktions- och konsumtionsmönster, däribland inom jord- och vattenbruk.

Genom att öka utkomstmöjligheterna på landsbygden spelar ekologiskt jordbruk en central roll i EU:s återhämtning, som bör vara grön och digital. Denna typ av jordbruk medför i allmänhet kortare leveranskedjor. För småbrukare skapar det nya möjligheter som förstärks genom de nya bestämmelserna i förordning (EU) 2018/848 om ekologisk produktion⁴. Den förordningen syftar till att modernisera sektorn och skapa ett stabilt och harmoniserat regelverk.

Det råder bred enighet om den viktiga roll som ekologisk produktion och konsumtion spelar. I strategin Från jord till bord och strategin för biologisk mångfald anges kommissionens mål om att minst 25 % av EU:s jordbruksmark senast 2030 ska brukas ekologiskt och att EU:s ekologiska vattenbruk ska öka markant. I sin resolution av den 15 januari 2020 om den europeiska gröna given betonar Europaparlamentet att jordbruket potentiellt kan hjälpa EU att minska sina utsläpp genom hållbara metoder, såsom ekologiskt jordbruk⁵. I sina slutsatser av den 19 oktober 2020 om strategin Från jord till bord⁶ betonar rådet den roll som ekologiskt jordbruk kan spela i hållbara livsmedelssystem. Samtidigt finns ett stort stöd för hållbart jordbruk och hållbar livsmedelsproduktion bland människor i hela EU. Allmänhetens medvetenhet om EU:s logotyp för ekologisk produktion har ökat markant, vilket bekräftas av Eurobarometerns särskilda rapport 504⁷.

Därför lägger kommissionen fram denna handlingsplan för ekologiskt jordbruk. Den bygger på handlingsplanen för perioden 2014–2020 som redan har åtgärdat några av de problem som identifierades vid den översyn av EU:s politik för ekologisk produktion som ledde till antagandet av förordning (EU) 2018/848 om ekologisk produktion. Alla 18 åtgärder i handlingsplanen för perioden 2014–2020 har genomförts fullt ut. Bland de viktigaste icke-lagstadgade åtgärderna är införandet av det elektroniska kontrollintyget (e-Coi) i Traces som har lett till förbättrad spårbarhet och därmed större trovärdighet för de ekologiska produkterna och ökad tillgång på information om ekologisk import till EU, särskild finansiering till forskning och innovation om ekologisk produktion i EU:s ramprogram för forskning och innovation, samt införandet av ekologiska produkter i miljöanpassad offentlig upphandling.

⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/848 av den 30 maj 2018 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 834/2007.

⁵ Europaparlamentets resolution av den 15 januari 2020 om den europeiska gröna given: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0005_SV.html.

⁶ Rådets slutsatser om strategin Från jord till bord: <https://www.consilium.europa.eu/media/46419/st12099-en20.pdf>.

⁷ Enligt Eurobarometerns särskilda rapport uppgav 56 % av de tillfrågade att de kände till den ekologiska logotypen.

I den nya handlingsplanen (2021–2027) beaktas också resultatet av det offentliga samråd som hölls i september–november 2020, vilket bekräftade att handlingsplanen och åtgärderna har starkt stöd från både berörda parter och allmänheten.

Enligt de nuvarande prognoserna kommer den ekologiska sektorn att växa anmärkningsvärt under detta årtionde. Även utan ytterligare åtgärder kommer det ekologiska jordbrukets andel av jordbruksarealen att öka till 15–18 % fram till 2030, enligt vissa källor⁸. Genom 25-procentsmålet höjs ambitionsnivån betydligt. Denna handlingsplan syftar till att markant öka andelen ekologiskt jordbruk i EU genom att uppmuntra jordbrukare att ställa om till ekologiskt jordbruk, och att förbättra tillgången till ekologiska livsmedel för att överbrygga skillnaden mellan den utveckling som förväntas ske utan ytterligare åtgärder och den extra ansträngning som krävs för att senast 2030 nå 25-procentsmålet.

HUVUDFÖRDELAR: Mark som brukas ekologiskt har omkring 30 % mer biologisk mångfald än mark som brukas på konventionellt sätt. Ekologiskt jordbruk gynnar till exempel pollinerande insekter. Ekologiska jordbrukare får inte använda konstgödsel, och får endast använda ett begränsat antal kemiska bekämpningsmedel. De får inte heller använda genetiskt modifierade organismer och joniserande

EU:s befolkning har tillgång till säkra livsmedel av högsta kvalitet. Under årtionden har dock livsmedlens andel av hushållsutgifterna minskat, och på grund av sjunkande livsmedelspriser har jordbrukarnas inkomster stagnerat. Ekologiskt jordbruk är dyrare än konventionellt, eftersom ekologiska jordbrukare arbetar mer extensivt, använder naturliga processer och ämnen i stället för syntetiska produkter och får lägre avkastning. Trots detta

tjänar ekologiska jordbrukarna ofta mer, eftersom ekologiska produkter vanligtvis säljs till högre priser än konventionella produkter på grund av att konsumenterna värdesätter det ekologiska jordbrukets bidrag till miljön.

Till följd av att ekologiska produkter införs i skolor och personalmatsalar (genom offentlig upphandling), i restaurangbranschen (genom incitament och synlighet), i livsmedelsbutiker (genom marknadsföringskampanjer) och i den dagliga matlagningen i hemmen, får fler invånare i EU tillgång till ett ökat utbud av ekologiska produkter. Därutöver krävs insatser för att göra ekologiska livsmedel billigare och lättare att få tag i, för att låginkomstfamiljer ska få tillgång till dem. Handlingsplanen syftar också till att stödja jordbrukarnas omställning till ekologisk produktion genom att skapa utbildningsmöjligheter, stärka marknaden för ekologiska produkter och samtidigt identifiera relevanta incitament.

Ekologiskt jordbruk bör fungera som förebild. Det är inte bara det enda hållbara jordbrukssystemet; fram till dess att initiativet för koldioxidlagring har genomförts är det *enda* jordbrukssystemet som har erkänts genom en robust certifieringsmetod. Därför bör ekologiskt jordbruk föregå med gott exempel på vägen mot mer hållbara jordbruksmetoder, bättre användning av förnybara resurser, starkare djurskydd och högre inkomster för jordbrukarna. Ekologiskt jordbruk kan också öka den sociala hållbarheten på olika sätt och stödja utvecklingen av landsbygdsområden i linje med den kommande

⁸ Eurostat och IHS Markit.

långsiktiga visionen för landsbygdsområden liksom den för kustområden. Det kan erbjuda möjligheter för unga jordbrukare och bidra till att främja lika tillgång och lika inkomst för kvinnor och män inom sektorn⁹. Studier¹⁰ visar att det är enklare för kvinnliga jordbruksföretagare att etablera sig inom den ekologiska jordbrukssektorn än inom den konventionella. Ekologiskt jordbruk bör fungera som inspiration för konventionellt jordbruk och visa vägen.

I december 2020 offentliggjorde kommissionen sina rekommendationer¹¹ till medlemsstaterna om deras framtida strategiska planer inom den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP). Rekommendationerna syftar till att åtgärda ekonomiska, miljömässiga och sociala utmaningar för EU:s jordbruks- och landsbygdsområden i linje med den europeiska gröna givenens mål, däribland målet om att 25 % av jordbruksmarken senast 2030 ska brukas ekologiskt. Medlemsstaterna uppmanas därför att fastställa nationella värden i sina strategiska planer för GJP med utgångspunkt i dessa mål inom den gröna given. På grundval av medelvärdena och tendenserna inom EU bör medlemsstaterna inrikta sig på att öka den areal som brukas ekologiskt genom att fastställa målandelar eller stärka de positiva tendenserna. Medlemsstaterna kommer att ombes att ta hänsyn till ovannämnda rekommendationer i utformningen av sina nationella strategiska planer för GJP.

Eftersom det finns stora skillnader mellan medlemsstaterna vad gäller omfattningen av ekologisk produktion och konsumtion – andelen jordbruksmark som brukas ekologiskt varierar från 0,5 % till mer än 25 % – är det av avgörande betydelse att alla medlemsstater så snart som möjligt utvecklar **sina egna nationella strategier** för ekologiskt jordbruk **på grundval av en omfattande analys av sektorn och med tillhörande åtgärder, incitament, tydliga tidsfrister och nationella mål**. Alla medlemsstater bör beskriva hur de avser att bidra till det övergripande EU-målet genom att ange vilken andel av deras jordbruksareal som senast 2030 bör brukas ekologiskt, med hänsyn till sina olika utgångspunkter. För att säkerställa att de nationella handlingsplanerna blir framgångsrika bör medlemsstaterna bygga upp lämplig kapacitet för att genomföra dem. Kommissionen kommer att övervaka medlemsstaternas framsteg i riktning mot de nationella målen, vilket kommer att skapa möjligheter att diskutera genomförandet av de föreslagna åtgärderna med medlemsstaterna och ge vägledning om nödvändiga och relevanta anpassningar.

I de nya strategiska riktlinjerna för hållbar utveckling inom EU:s **vattenbruk** som kommissionen kommer att anta under våren 2021 ingår främjandet av ekologiskt vattenbruk. Dessutom uppmanar kommissionen EU:s medlemsstater att inkludera ökat ekologiskt vattenbruk bland målen i sina reviderade fleråriga nationella strategiska planer för vattenbruk. I enlighet med arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar om

⁹ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/product/page/LFST_R_ERGAU_custom_443889
and https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/product/page/ILC_DI17_custom_416294.

¹⁰ *The role of funding under the common agricultural policy (CAP) for women in agriculture:*
[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/536466/IPOL_STU\(2015\)536466_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/536466/IPOL_STU(2015)536466_EN.pdf).

¹¹ COM(2020) 846 final.

havsområdesperspektiv som vägledning för programplaneringen inom Europeiska havs- och fiskerifonden (EHFF)¹² bör EHFF (i framtiden Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden (EHFVF)) användas för att främja hållbara vattenbruksmetoder såsom ekologisk produktion.

Handlingsplanen är uppdelad i tre områden som följer livsmedelskedjans struktur (produktion, bearbetning, samt detaljhandel och konsumenter). För att stödja den positiva utvecklingen inom den ekologiska sektorn och säkerställa att marknaden för ekologiska aktörer är balanserad och lönsam är det mycket viktigt att öka den totala efterfrågan på ekologiska produkter. Ökad konsumtion av ekologiska produkter är avgörande för att uppmuntra jordbrukarna att ställa om till ekologisk produktion (område 1). Ytterligare produktionsincitament behövs också för att uppnå målet om att 25 % av den utnyttjade jordbruksarealen ska brukas ekologiskt och att ekologiskt vattenbruk ska öka markant fram till 2030 (område 2). Slutligen behöver den ekologiska sektorns bidrag till hanteringen av hållbarhets- och miljöutmaningar stärkas ytterligare (område 3). Förutom att vissa av de befintliga framgångsrika åtgärderna förlängs, anges också en rad nya åtgärder i handlingsplanen, vars finansiering mobiliseras från olika källor.

Kommissionen ämnar öka andelen **forskning och innovation** och avsätta minst 30 % av budgeten till forskning och innovation inom området jordbruk, skogsbruk och landsbygd¹³ i frågor som speciellt angår eller är relevanta för den ekologiska sektorn. Forskningen ska bland annat omfatta förändring av jordbrukarnas och konsumenternas beteende, ökad skördeavkastning, genetisk biologisk mångfald och alternativ till omtvistade produkter. I samband med detta kommer kommissionen att stärka samordningen av nationella forsknings- och innovationsprogram om ekologiska livsmedel och skapa nya möjligheter genom det föreslagna Horisont Europa-uppdraget inom området markhälsa och livsmedel samt genom partnerskap, i synnerhet inom området jordbruksekologi och livsmedelssystem. Spridningen av forsknings- och innovationsresultat kommer att främjas genom det europeiska innovationspartnerskapet Agri och kunskaps- och innovationssystem inom jordbruket (Akis) för att främja en allmän ökning av ekologisk produktion i alla medlemsstater.

Det är viktigt att alla EU-institutioner, medlemsstater och berörda parter deltar fullt ut i utarbetandet av de åtgärder som krävs för att uppnå handlingsplanens övergripande mål: att lägga en fast grund för sektorns framtid.

OMRÅDE 1. EKOLOGISKA LIVSMEDEL OCH PRODUKTER FÖR ALLA – STIMULERA EFTERFRÅGAN OCH STÄRKA KONSUMENTERNAS FÖRTROENDE

FAKTA I KORTHET

¹² Arbetsdokument från kommissionens avdelningar: *Regional Sea Basin Analyses – Regional challenges in achieving the objectives of the Common Fisheries Policy – A Sea Basin perspective to guide EMFF Programming* (SWD(2020) 206 final).

¹³ Mer specifikt gäller detta 30 % av de kommande ansökningsomgångarna inom interventionsområde 3 ”Jordbruk, skogsbruk och landsbygdsområden” i kluster 6 i Horisont Europa.

I genomsnitt spenderar varje europé omkring 84 euro om året på ekologiska produkter¹⁴, men den årliga konsumtionen av ekologiska produkter varierar avsevärt mellan medlemsstaterna, från 1 euro till 344 euro. Förutom skillnader i köpkraft beror detta på att marknaden är outvecklad i vissa regioner, att fungerande försörjningskedjor saknas i många områden och att konsumenterna har otillräcklig kunskap om logotypen och fördelarna med ekologisk produktion. Trots att ekologiskt vattenbruk är en relativt ny sektor har den en betydande tillväxtpotential.

Om inte efterfrågan på ekologiska produkter ökar kommer andelen jordbruksmark som brukas ekologiskt inte att öka i önskad utsträckning. Även om denna handlingsplan är heltäckande betonar den framför allt pulleffekten och syftar till att öka konsumtionen av ekologiska livsmedelsprodukter i hela EU. EU:s invånare sätter allt större värde på livsmedel som framställts med mer övergripande fördelar för samhället, däribland ekologiska varor, produkter med geografiska beteckningar, närodlade livsmedel med lägre koldioxidavtryck samt innovativa och utsläppsnåla livsmedelslösningar¹⁵.

De åtgärder som föreslås inom detta område är inriktade på att stimulera efterfrågan på ekologiska produkter genom att öka medvetenheten om deras fördelar och konsumenternas förtroende för den ekologiska logotypen. Medlemsstaterna kan också själva stimulera konsumtionen av ekologiska produkter genom verktyg som finns på deras nivå. Medlemsstaterna kan till exempel sänka momssatserna för ekologisk frukt och ekologiska grönsaker. Om konsumtionen av ekologiska livsmedel främjas får jordbrukarna incitament att ställa om till ekologisk produktion, vilket i sin tur leder till att utbudet ökas och diversifieras för att möta den ökade efterfrågan.

1.1. Främja ekologiskt jordbruk och EU:s logotyp för ekologiska produkter

Även om EU:s logotyp för ekologisk produktion är den mest kända europeiska kvalitetslogotypen finns det fortfarande utrymme för att öka graden av igenkänning. Den senaste Eurobarometerundersökningen i denna fråga¹⁶, som offentliggjordes i oktober 2020, visar att 56 % av konsumenterna i EU känner igen EU:s logotyp för ekologisk produktion. Andelen har ökat betydligt jämfört med tidigare år. Graden av igenkänning varierar dock betydligt, mellan 30 % och 74 % i olika medlemsstater.

Inom ramen för EU:s politik för främjande av jordbruksprodukter lyfter kommissionen redan nu aktivt fram ekologiska produkter, och kommer att fortsätta med detta även i framtiden. År 2021 anslås 49 miljoner euro, dvs. 27 % av budgeten för säljfrämjande åtgärder, till ekologiska produkter.

Åtgärd 1: *Vad gäller information och kommunikation kommer kommissionen att göra följande:*

¹⁴ Forskningsinstitutet för ekologisk odling (FiBL): *The World of Organic Aquaculture 2020*.

¹⁵ Kommissionens diskussionsunderlag *Mot ett hållbart EU 2030*.

¹⁶ Särskild Eurobarometerundersökning 504.

- *Från och med 2021 lägga större vikt vid ekologisk produktion bland de teman som ingår i den årliga ansökningsomgången för informationsåtgärder om GJP.*
- *Från och med 2022 fortlöpande samla in uppgifter om det ekologiska jordbrukets miljömässiga, ekonomiska och sociala fördelar och informera allmänheten, inklusive jordbrukarna, om dessa genom ökad användning av sociala medier.*
- *Från och med 2022 mäta konsumenternas medvetenhet om EU:s logotyp för ekologisk produktion för att övervaka framstegen sedan Eurobarometern 2020. Fortsätta genomföra Eurobarometerundersökningar, då dessa är värdefulla verktyg för att mäta hur effektivt kommissionens åtgärder främjar den ekologiska logotypen.*
- *Kartlägg viktiga evenemang för att informera om ekologisk produktion¹⁷, i synnerhet i medlemsstater där efterfrågan är lägre än EU-genomsnittet, i samarbete med Europaparlamentet och andra organ såsom Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, Regionkommittén och kommissionens representationskontor i medlemsstaterna.*

Åtgärd 2: *Kommissionen kommer att fortsätta säkerställa att de medel som tilldelas åtgärder för att stimulera konsumtionen av ekologiska produkter inom EU:s politik för säljfrämjande åtgärder är anpassade till ambitionen, strategin och åtgärder i strategin Från jord till bord och i EU:s plan för att bekämpa cancer. Från och med 2021 kommer kommissionen att göra följande:*

- *Avsätta mer medel i de årliga arbetsprogrammen för politiken för säljfrämjande åtgärder för att öka konsumenternas medvetenhet om och stimulera efterfrågan på ekologiska produkter.*
- *Öka ansträngningarna för att främja försäljning av ekologiska produkter från EU på utvalda tillväxtmarknader i tredjeländer, till exempel genom att i samarbete med medlemsstaterna delta i mässor.*
- *Öka EU:s ekologiska producenters medvetenhet om exportmöjligheter så att de kan dra nytta av EU:s nätverk av frihandelsavtal och likvärdighetsavtal.*
- *Stimulera sektorns synlighet genom utmärkelser som belönar framstående insatser inom den ekologiska livsmedelskedjan i EU.*

1.2. Främja ekologiska matsalar och öka användningen av miljöanpassad offentlig upphandling

Städer och regioner spelar en allt viktigare roll i främjandet av ekologisk produktion. Framväxten av matsalar som gynnar ekologiska livsmedel liksom erbjudandet av ekologiska matkuponger till utsatta grupper skulle, till exempel, kunna erbjuda betydande möjligheter till ökad ekologisk konsumtion och produktion. Befintliga nätverk bör uppmuntras att få fler städer att delta i nationella eller lokala strategier för att främja ekologiska livsmedel i matsalar.

¹⁷ Förutom evenemang där kommissionens avdelningar redan deltar.

FAKTA I KORTHET

Köpenhamn är den första stad som nått 100 % ekologiska offentliga matsalar, vilka försörjs av 25 000 hektar ekologisk jordbruksmark som till stor del ligger i närheten av staden. Wien har ett nät av ekologiska stadsträdgårdar på omkring 860 hektar som också försörjer offentliga matsalar, i synnerhet i förskolor. I de offentliga matsalarna i Rom serveras omkring 1 miljon ekologiska måltider om dagen.

En övergång till ekologisk produktion skulle kunna gynna jord- och vattenbruksverksamhet i stadsnära områden, utveckling av lokala leveranskedjor och utbyten av bästa praxis, till exempel mellan offentliga matsalar och restauranger. Samtidigt innebär leveranser av ekologiska produkter till matsalar att fler konsumenter får tillgång till dessa produkter.

Miljöanpassad offentlig upphandling är en möjlighet att främja det ekologiska jordbruket. I sådana upphandlingar bör särskild uppmärksamhet ägnas åt små jordbruksföretag, små och medelstora företag och mikroföretag. I oktober 2019 utfärdade kommissionen nya EU-kriterier för miljöanpassad offentlig upphandling av livsmedel, cateringtjänster och varuautomater¹⁸. Det råder dock fortfarande brist på kunskap bland myndigheter – särskilt på lokal nivå – om de möjligheter som miljöanpassad offentlig upphandling erbjuder. I strategin från Jord till bord åtar sig kommissionen att fastställa det bästa sättet att definiera minimikriterier för hållbar livsmedelsupphandling för att främja hälsosam och hållbara kost, däribland ekologiska produkter, i skolor och offentliga institutioner, vilket bör ligga till grund för alla kommissionens åtgärder på detta område.

Åtgärd 3: För att främja ökad användning av ekologiska produkter i offentliga matsalar kommer kommissionen att genomföra följande åtgärder tillsammans med berörda parter och medlemsstaterna:

- Öka medvetenheten om kriterierna för miljöanpassad offentlig upphandling från 2019, arbetet med offentlig upphandling av livsmedel för hälsa och den gemensamma åtgärden Best-Remap¹⁹.
- Införliva ekologiska produkter i de obligatoriska minimikriterier för hållbar offentlig upphandling av livsmedel som senast 2023 ska tas fram inom det rättsliga regelverket för hållbara livsmedelssystem.
- Analysera den nuvarande situationen när det gäller tillämpningen av EU:s miljöanpassade offentliga upphandling. Med utgångspunkt i de nationella handlingsplanerna för ekologiskt jordbruk kommer kommissionen att övervaka tillämpningen av miljöanpassad offentlig upphandling och uppmana medlemsstaterna att öka myndigheternas användning av denna. Den kommer även att uppmana medlemsstaterna att fastställa ambitiösa nationella mål för ekologiska produkter i miljöanpassad offentlig upphandling.

¹⁸ SWD(2019) 366 final – EU green public procurement criteria for food, catering and vending machines.

¹⁹ Best-Remap-projektet om kost och nutrition med särskilt fokus på barn, <https://bestremap.eu/>.

- *Från och med 2022 arrangera särskilda evenemang för myndigheter med ansvar för offentlig bespisningsverksamhet, i nära samarbete med Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, Regionkommittén och borgmästaravtalet, för att öka medvetenheten om EU:s miljöanpassade offentliga upphandling genom att koppla dessa initiativ till den europeiska klimatpakten.*

1.3. Förstärka ekologiska skolprogram

EU:s skolprogram stöder utdelning av frukt, grönsaker, mjölk och mjölkprodukter till barn i kombination med utbildningsaktiviteter, i syfte att stärka barnens anknytning till jordbruket, lära dem nyttiga matvanor och därigenom uppmuntra till hälsosam kosthållning och upprätthålla konsumtionen av de produkter som ingår i programmet på kort och lång sikt.

I linje med strategin Från jord till bord bör medlemsstaterna prioritera distribution av ekologiska produkter inom ramen för EU:s skolprogram genom urvals- eller tilldelningskriterier i upphandlingsförfaranden och/eller genom förmånligare villkor. Kommissionen kommer att ta hänsyn till dessa principer i översynen av skolprogrammen. För närvarande ger flera länder inte prioritet till ekologiska produkter, framför allt på grund av att de ofta är dyrare än icke-ekologiska produkter. Prisskillnaden kan minskas genom skatteåtgärder såsom avskaffade skatterabatter för bekämpningsmedel som insatsvaror i jordbruket.

Åtgärd 4: *Som en del av den översyn av regelverket för EU:s skolprogram som planeras för 2023 inom ramen för strategin Från jord till bord, och i enlighet med EU:s plan mot cancer, kommer kommissionen att göra följande:*

- *Samarbeta med medlemsstaterna för att hitta sätt att ytterligare öka distributionen av ekologiska produkter genom skolprogrammen. Kommissionen kommer att uppmana medlemsstaterna att fortsätta att öka denna andel, och de som ligger efter bör satsa extra.*
- *Genomföra en studie om det verkliga priset på livsmedel, däribland den roll skattepolitiken spelar i detta, i avsikt att utarbeta rekommendationer.*

1.4. Förebygga livsmedelsbedrägerier och stärka konsumenternas förtroende

Hur framgångsrika ekologiska produkter är när det gäller marknadsutveckling och konsumenternas preferenser beror på konsumenternas förtroende för EU:s logotyp för ekologisk produktion och dess kontrollsystem. Bedrägerier och avsiktliga överträdelser av reglerna för ekologisk produktion kan skada konsumenternas förtroende för ekologiska produkter.

Samarbete på nationell nivå och EU-nivå mellan tjänstemän med kunskap om den jordbruksbaserade livsmedelskedjan, polis- och tulltjänstemän med utredningsbefogenheter samt domare och åklagarmyndigheter är mycket viktigt för att förebygga och bekämpa bedrägerier med ekologiska produkter. Detta gäller även förbättring och optimering av användningen av ny teknik.

Åtgärd 5: Från och med 2021 kommer kommissionen att förstärka kampen mot bedrägerier, och i synnerhet göra följande:

- Säkerställa en stabil övervakning av kontrollsystemen i medlemsstaterna och i tredjeländer. Öka samarbetet med medlemsstaternas myndigheter och tredjeländer som erkänts som likvärdiga, bland annat på grundval av deras resurser och resultaten av tidigare revisioner.
- Stödja medlemsstaternas utformning och genomförande av strategier för att förebygga bedrägerier med ekologiska produkter genom riktade workshoppar för att utbyta erfarenheter och bästa praxis.
- Samarbeta med EU-nätverket mot livsmedelsbedrägerier och Europol i analyser av sektorn för att förebygga bedrägerier och samordna utredningar. Öka samarbetet med behöriga myndigheter och brottsbekämpande organ i tredjeländer för att utbyta information om handel och bedrägerier med ekologiska produkter.
- Ge medlemsstaterna vägledning om förstärkt importkontroll vid gränsen.
- Främja kraftfullare åtgärder för att bekämpa bedrägliga metoder genom sanktionsskatalogerna.
- Vidta åtgärder för att informera konsumenterna och/eller återkalla produkter från marknaden när bedrägerier upptäcks.
- Utveckla system för tidig varning med hjälp av artificiell intelligens för datautvinning i EU (t.ex. informationshanteringssystemet för offentlig kontroll (Imsoc)²⁰) och medlemsstaternas databaser.

1.5. Förbättra spårbarheten

Förmågan att spåra produkter från jord till bord är avgörande för den ekologiska sektorns anseende. För att förbättra spårbarhet och öppenhet är det viktigt att ha en tydlig överblick över de aktörer som producerar, distribuerar och saluför ekologiska produkter i EU. Redan nu är kontrollorganen skyldiga att publicera de ekologiska aktörernas certifikat på sin webbplats, men det finns ingen webbplats som centraliserar denna information på EU-nivå.

Åtgärd 6: Från och med 2021 kommer kommissionen att göra följande:

- Utveckla en databas med certifikat för alla aktörer i EU, som senare även ska omfatta relevanta aktörer från tredjeländer, på grundval av den analys som redan påbörjats enligt handlingsplanen från 2014 och som en uppföljning till rekommendationerna från Europeiska revisionsrätten²¹.

²⁰ Informationshanteringssystemet för offentlig kontroll (Imsoc): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TEXT/?uri=celex%3A32019R1715>.

²¹ Kontrollsystemet för ekologiska produkter har blivit bättre, men några utmaningar kvarstår: https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR19_04/SR_organic-food_SV.pdf.

- *Uppmana behöriga myndigheter och kontrollorgan att övergå till digital underskrift av kontrollintyg i Traces. Genom denna papperslösa process minskar den administrativa bördan och risken för förfalskningar.*
- *Samordna regelbundna spårbarhetsövningar för ekologiska produkter i samarbete med medlemsstaterna, deras kontrollorgan och tredjeländer, särskilt vid misstanke om livsmedelsbedrägeri.*

Digital teknik kan underlätta märkning, spårning, lokalisering och delning av produktrelaterad information. Kommissionen arbetar med lösningar som digitala pass. Den ekologiska sektorn skulle kunna dra nytta av ny teknik, i synnerhet eftersom den kännetecknas av alltmer komplexa värdekedjor och ett behov av öppenhet. Artificiell intelligens, blockkedjeteknik och liknande teknik kan förstärka den ekologiska certifieringen, i synnerhet genom att säkerställa öppenhet i leveranskedjan och spårbarhet för produkter, vilket stärker konsumenternas förtroende.

Åtgärd 7: *Från och med 2021 kommer kommissionen att göra följande:*

- *I synergi med arbetet med digitala produktpass bedöma i vilken utsträckning blockkedjeteknik eller annan digital teknik kan förbättra spårbarheten för ekologiska produkter, och i ett andra steg planera ett pilotprojekt med berörda parter. Dessa åtgärder kommer att kompletteras med åtgärder inom Horisont Europa för användning av blockkedjor i den jordbruksbaserade livsmedelssektorn, liksom andra riktade forsknings- och innovationsåtgärder som syftar till att utveckla innovativa lösningar för spårning av ekologiska livsmedel.*

1.6. Näringslivets bidrag

Detaljhandel, cateringtjänster, restauranger och leveranstjänster kan spela en viktig roll för att främja ekologiska livsmedel. De kan exempelvis se till att utbudet av ekologiska produkter i livsmedelsaffärer och näbutiker är tillräckligt stort och att priset är överkomligt, samt att restauranger och cateringtjänster erbjuder ekologiska menyer. Dessa åtgärder kan kombineras med en förklaring om den ekologiska produktionens ekonomiska, miljömässiga och sociala fördelar.

Dessutom kan näringslivet spela en viktig roll när det gäller att främja ekologiska livsmedel, däribland genom att informera personalen om fördelarna med ekologiskt jordbruk (t.ex. med hjälp av EU:s kommunikationsmaterial), erbjuda ekologiska produkter i sina matsalar och belöna de anställda med ekokuponger som kan användas till inköp av ekologiska jordbruksprodukter.

Åtgärd 8: *För att förstärka detaljhandlarnas, grossisternas, cateringtjänsternas, restaurangernas och de andra företagens roll kommer kommissionen från och med 2021 att göra följande:*

- *Sträva efter att få relevanta berörda parter att tydligt åta sig att stödja och öka distributionen och försäljningen av ekologiska produkter inom ramen för den*

uppförandekod för ansvarsfulla affärs- och marknadsföringsmetoder som fastställs i strategin *Från jord till bord*, samt att sprida bästa praxis genom relevanta plattformar såsom Europeiska plattformen för berörda aktörer inom den cirkulära ekonomin.

- *Ingå partnerskap med företag som är villiga att genom sin hållbarhetspolicy främja användningen av ekologiska produkter. Dessa åtgärder kommer att diskuteras ytterligare inom plattformen för företag och biologisk mångfald²².*

OMRÅDE 2. PÅ VÄG MOT 2030 – STIMULERA OMSTÄLLNING OCH STÄRKA HELA VÄRDEKEDJAN

Som nämnts ovan döljer medelvärdet 8,5 % (andelen jordbruksmark i EU som brukas ekologiskt) stora skillnader mellan medlemsstaterna, där det minsta värdet är 0,5 % och det högsta över 25 %. En liknande situation råder inom den ekologiska vattenbruksproduktionen, som ökar avsevärt i vissa medlemsstater och befinner sig i ett tidigt stadium i andra²³.

Skillnaderna beror delvis på att lämpliga strukturer saknas i vissa medlemsstater. Upprättandet av lämpliga strukturer gör det möjligt att koppla samman ekologisk produktion med leveranskedjor, vilket i sin tur gör det möjligt för jordbrukarna att dra full nytta av det mervärde som skapas genom ekologisk produktion. Handlingsplanen bör främja spridningen av ekologisk produktion, särskilt i de medlemsstater där andelen är lägre än EU-genomsnittet. De flesta medlemsstaterna har redan fastställt nationella mål för den jordbruksareal som bör brukas ekologiskt, i de flesta fall uttryckt som en andel av utnyttjad jordbruksareal.

Samtidigt förblir den gemensamma jordbrukspolitiken ett viktigt verktyg för att stödja omställningen. För närvarande används cirka 1,8 % av den gemensamma jordbrukspolitiken medel till stöd för ekologiskt jordbruk. Den framtida gemensamma jordbrukspolitiken kommer att omfatta miljösystem som stöds av en budget på 38–58 miljarder euro för perioden 2023–2027 (budgeten beror på utfallet av förhandlingarna)²⁴. Miljösystemen kan användas för att främja ekologiskt jordbruk. Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden kommer att fortsätta att stödja omställning till ekologiskt vattenbruk.

2.1. Uppmuntra omställning, investeringar och utbyte av bästa praxis

Genom den gemensamma jordbrukspolitiken landsbygdsutvecklingsprogram har jordbrukare fått ekonomiskt stöd för att ställa om sina jordbruksföretag till ekologisk

²² https://ec.europa.eu/environment/biodiversity/business/index_en.htm.

²³ Eumofa: *EU Organic Aquaculture*, maj 2017.

²⁴ Förhandlingarna om den slutliga budgeten för miljösystem under perioden 2023–2027 pågår fortfarande mellan Europaparlamentet och rådet i samband med reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken. Europaparlamentets ståndpunkt är att anslaget bör vara 58,1 miljarder euro medan rådets ståndpunkt är att det bör vara 38,7 miljarder euro.

produktion och upprätthålla dem. Detta stöd har visat sig vara ett grundläggande incitament för att få jordbrukare att ställa om till ekologiskt jordbruk. Det är en viktig orsak till ökningen av den areal som brukas ekologiskt. Inom den framtida gemensamma jordbrukspolitiken kommer medlemsstaterna att ha flexibilitet att ge skräddarsytt stöd till ekologiska aktörer både inom ramen för landsbygdsutvecklingsfonderna och genom riktat direkt inkomststöd till miljösystem. Budgeten för att stödja omställning till och bibehållande av ekologisk produktion, liksom investeringsstödet i de strategiska planerna inom den gemensamma jordbrukspolitiken, bör anpassas till den nationella ambitionen att öka den ekologiska produktionen.

Ekologiskt jordbruk bidrar på ett värdefullt sätt till den gemensamma jordbrukspolitiken och den gemensamma fiskeripolitiken specifika mål, i synnerhet målen om att säkerställa en skälig inkomst för jordbrukare, förbättra jordbrukarnas ställning i värdekedjan, säkerställa hållbar utveckling och effektiv förvaltning av naturresurserna, skydda ekosystemtjänster för biologisk mångfald, habitat och landskap, samt att förbättra hur EU:s jordbruk och vattenbruk svarar på samhällets krav på livsmedel, hälsa och djurs välbefinnande.

Ekologiskt jordbruk behandlas särskilt i de rekommendationer som riktas till medlemsstaterna om de nio särskilda målen för den gemensamma jordbrukspolitiken. I dessa rekommendationer uppmanar Europeiska kommissionen medlemsstaterna att fastställa tydliga nationella värden för målet om ekologiskt brukad areal, med beaktande av deras specifika situation och ovannämnda rekommendationer.

Kommissionen kommer att främja tekniskt stöd till jordbrukare i hela EU inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken efter 2020 för att främja spridningen av ekologiskt jordbruk. Stöd till ekologiskt vattenbruk kommer att beviljas genom Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden (EHFVF) för perioden 2021–2027.

Utvecklingen av den ekologiska sektorn kräver också kompetenshöjning och omskolning av arbetskraften inom sektorn för jordbruksbaserade livsmedel. Den europeiska kompetenspakten erbjuder möjligheter till storskaliga kompetenspartnerskap inom industriella ekosystem såsom sektorn för jordbruksbaserade livsmedel, och den bör utnyttjas fullt ut för att uppnå de mål som fastställs i detta meddelande.

Åtgärd 9: Inom ramen för den nya gemensamma jordbrukspolitiken och den gemensamma fiskeripolitiken kommer kommissionen att göra följande:

- *Från och med 2023 bedöma medlemsstaternas särskilda omständigheter och behov när det gäller den ekologiska sektorns tillväxt och säkerställa att medlemsstaterna på bästa sätt utnyttjar de möjligheter som den nya gemensamma jordbrukspolitiken erbjuder till stöd för deras nationella ekologiska sektorer. Detta stöd kommer att omfatta tekniskt bistånd, utbyte av bästa praxis och innovationer inom ekologisk produktion samt fullt utnyttjande av relevanta instrument inom den gemensamma jordbrukspolitiken såsom miljösystem och åtaganden för miljöförvaltning inom landsbygdsutveckling, där ekologiskt jordbruk ingår. Jordbruksrådgivningen om särskilda ämnen kommer att stärkas, i synnerhet som en del av kunskaps- och innovationssystemet inom jordbruket (Akis), för att främja relevant kunskapsutbyte.*
- *Från och med 2022 främja utbyte av bästa praxis (läroplaner, kurser, utbildningsmaterial etc.) på EU-nivå och nationell nivå för att ge*

utbildningsanordnare (t.ex. tekniska skolor och universitet) stöd att utforma kurser om ekologiskt jordbruk som en del av den allmänna läroplanen och lägga fram innovativa lösningar inriktade på den ekologiska sektorn (produktion, bearbetning, detaljhandel och konsumtion). Nätverk av EU-demonstrationsjordbruk kommer att inrättas om specifika ämnen för att främja en deltagandebaserad strategi (kunskapsspridning) Bästa praxis och synergier med EIP-AGRI-projekt kommer att främjas via det framtida nätverket inom den gemensamma jordbrukspolitiken.

- Uppmuntra medlemsstaterna att inkludera ökningen av ekologiskt vattenbruk i sina reviderade fleråriga strategiska planer för vattenbruk och på bästa sätt utnyttja de möjligheter som EHFVF 2021–2027 erbjuder för att uppnå detta mål. Kommissionen kommer också att underlätta utbyte av bästa praxis och innovation när det gäller ekologiskt vattenbruk inom ramen för den öppna samordningsmetoden.

2.2. Utveckla analysen av sektorer för att öka insynen på marknaden

Tillgången till uppgifter – särskilt om produktion, priser längs den ekologiska livsmedelskedjan, handel, konsumenternas preferenser och särskilda försäljningskanaler – är mycket viktig för utformningen, övervakningen och utvärderingen av EU:s politik för ekologisk produktion. Ytterligare insatser för att regelbundet samla in, analysera och sprida uppgifter kommer att öka öppenheten inom och förtroendet för den ekologiska sektorn.

Åtgärd 10: För att ge en heltäckande översikt över sektorn kommer kommissionen från och med 2021 att göra följande:

- Offentliggöra regelbundna rapporter om ekologisk produktion i EU på grundval av uppgifter från Eurostat, i synnerhet vad gäller arealer, jordbruksföretag som sysslar med ekologisk produktion och den huvudsakliga produktionssektorn.
- Offentliggöra en årlig rapport om import av ekologiska varor från tredjeländer.

Berörda parter, myndigheter och den akademiska världen är också allt mer intresserade av att få tillgång till korrekta och aktuella uppgifter om ekologiska produkter. Detta slags öppenhet kommer att bidra till att skapa förtroende mellan aktörerna i livsmedelskedjan, säkerställa att produktionen överensstämmer med konsumtionstrenderna och i slutändan göra det möjligt för aktörerna att fatta bättre produktions- och investeringsbeslut.

Åtgärd 11: Från och med 2022 kommer kommissionen att göra följande:

- Intensifiera insamlingen av marknadsdata i samarbete med medlemsstaterna och utvidga EU:s marknadsobservatoriets analys till att omfatta ekologiska produkter.

2.3. Stödja organisationen av livsmedelskedjan

Det ekologiska jordbruket kännetecknas av sin fragmenterade karaktär, då varje producent har tillgång till ett begränsat antal bearbetningsföretag och detaljhandlare. Obalanser i livsmedelskedjan som begränsar de ekologiska jordbrukarnas förhandlingsposition kan komma att öka i takt med att de ekologiska produkternas totala marknadsandel inom livsmedelssektorn ökar.

Genom att grunda eller ansluta sig till en producentorganisation²⁵ kan ekologiska jordbrukare dra nytta av EU:s stöd för att hjälpa de olika aktörerna inom den ekologiska försörjningskedjan att organisera sig bättre, som är tillgängligt genom den gemensamma jordbrukspolitiken, den gemensamma organisationen av marknaden för fiskeri- och vattenbruksprodukter och den gemensamma Europeiska havs-, fiskeri-och vattenbruksfonden (EHFVF). Åtgärdsprogram som omfattar produktion av ekologisk frukt och ekologiska grönsaker får en högre medfinansieringsgrad än andra. Kunskapen är dock begränsad vad gäller såväl koncentrationsgraden inom ekologisk produktion som frågan om huruvida sektorns organisation behöver uppmärksammas särskilt.

För småbrukare i EU medför ekologisk certifiering relativt stora kostnader och administrativa bördor. I förordning (EG) nr 2018/848 om ekologisk produktion införs ett system med ”gruppcertifiering” som gör det möjligt för jordbruksföretag som uppfyller vissa kriterier att bilda en grupp med andra små jordbruksföretag för att minska de kostnader och administrativa bördor som inspektion och certifiering medför. Denna bestämmelse kommer också att stärka lokala nätverk och förbättra avsaltningsmöjligheterna.

Åtgärd 12: *Från och med 2021 kommer kommissionen att göra följande:*

- *Analysera organisationsgraden i den ekologiska sektorns leveranskedjor och kartlägga möjliga förbättringar i samråd med företrädare för producentorganisationer och andra berörda parter.*
- *Utreda den rättsliga möjligheten att bilda eller ansluta sig till särskilda ekologiska producentorganisationer och, när det är möjligt, uppmuntra medlemsstaterna att anslå medel till detta. Producentorganisationerna har större inflytande på marknaden och kan i allmänhet bidra till att stärka de ekologiska jordbrukarnas ställning i den jordbruksbaserade livsmedelskedjan, i synnerhet i förhållande till otillbörliga handelsmetoder²⁶. Om det finns tillräckliga bevis för att det förekommer otillbörliga*

²⁵ Med ”producentorganisationer” avses organisationer som har bildats på producenternas initiativ inom en viss sektor (horisontellt samarbete) för att uppnå ett eller flera av de särskilda mål som anges i förordning (EU) nr 1308/2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter, oavsett om de formellt har erkänts i enlighet med artikel 152 eller artikel 161. De kontrolleras av producenter och kan ha olika associationsformer, exempelvis jordbrukskooperativ, jordbrukarföreningar eller privata bolag med producenter som aktieägare.

²⁶ Enligt en nyligen genomförd studie har producentorganisationer större möjlighet än enskilda jordbrukare att stå emot affärsmetoder som uppfattas som orättvisa mot jordbrukare eller som inte överensstämmer med avtalsvillkoren: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/2c31a562-eef5-11e9-a32c-01aa75ed71a1/language-en>.

handelsmetoder som missgynnar ekologiska producenter, kommer kommissionen att åtgärda dem med hjälp av alla verktyg till sitt förfogande.

Åtgärd 13: *Från och med 2022 kommer kommissionen att göra följande:*

- *Öka medvetenheten och förbättra informationen om gruppcertifiering, som gör det möjligt för småbrukare att dela på kostnader och administrativa bördor i samband med certifiering i enlighet med förordning (EG) nr 2018/848 om ekologisk produktion.*

2.4. Förstärka lokal och småskalig bearbetning och främja korta varutransporter

Det ekologiska jordbruket har huvudsakligen utvecklats på primärproduktionsnivå, medan den ekologiska bearbetningen är mindre utvecklad och reglerad. För att skapa mervärde för konsumenterna är det därför viktigt att investera i noggrant utformade bearbetningstekniker och hållbara och återanvändbara förpackningar och att förbättra förståelsen för kvalitets- och säkerhetsfrågor i de ekologiska leveranskedjorna i kombination med lagstiftning.

Att minimera livsmedelstransporternas längd och klimatpåverkan är ytterligare en utmaning för de ekologiska leveranskedjorna, vilket kräver en rationalisering av logistiken både vad gäller ekologiska produkter och insatsvaror inom jordbruket²⁷. Detta gör det möjligt för små ekologiska producenter i avlägsna områden att finna avsättning för sin produktion och dra nytta av det mervärde som deras ekologiska status ger.

Aktörerna är ofta ovilliga att ställa om till ekologisk produktion på grund av bristen på organiserade och effektiva kommersiella leveranskedjor för ekologiska produkter. Utöver de problem som alla leveranskedjor för jordbruksbaserade livsmedel har gemensamt kan distributionen av ekologiska produkter belastas av höga driftskostnader och obalans mellan utbud och efterfrågan.

Utbyte av erfarenheter och kunskap kan uppmuntra inrättandet av lokala livsmedelsmarknader och korta leveranskedjor, och hjälpa till att bevara produktens ekologiska kvalitet. Särskilda program och deltagande i landsbygdsnätverk är också viktigt.

Ekologisk produktion kan bidra till framväxten av nya affärsmodeller. Ekodistrikt har visat sig vara framgångsrika när det gäller att sammankoppla ekologiskt jordbruk med annan lokal verksamhet för att öka attraktionskraften för turister²⁸, även i områden utanför de vanliga turiststråken. Ett ekodistrikt är ett geografiskt område där jordbrukare, allmänhet, turistnäring, sammanslutningar och myndigheter ingår avtal om hållbar förvaltning av lokala resurser på grundval av ekologiska principer och metoder. Målet är att maximera områdets ekonomiska och sociokulturella potential. I begreppet ekodistrikt ingår livsstil, kost, mänskliga relationer och naturfrågor. Detta leder till att den lokala

²⁷ Stolze et al: "Organic in Europe, expanding beyond a niche" i *Organics in Europe, prospects and development* 2016.

²⁸ FAO, *The experience of Bio-districts in Italy*: <http://www.fao.org/agroecology/database/detail/en/c/1027958/>.

jordbruksproduktionen uppskattas av konsumenterna och därmed får ett högre marknadsvärde.

Åtgärd 14: *Från och med 2023 kommer kommissionen att göra följande:*

- *Som en del av insatserna till stöd för handeln med ekologiska produkter inom EU:s inre marknad och i samarbete med medlemsstaterna och berörda parter främja lokal och småskalig bearbetning, i linje med målet i förordning (EG) 2018/848 om att övergå till kortare leveranskedjor inom den ekologiska produktionen vilket ger miljömässiga och sociala fördelar. Denna åtgärd kommer att förstärkas genom riktad forskning och innovation inom ramen för Horisont Europa, däribland till stöd för användning av digital teknik.*
- *Uppmuntra medlemsstaterna att stödja utvecklingen och genomförandet av ekodistrikt.*

Åtgärd 15: *Eftersom ekologiskt jordbruk kan öka den sociala inkluderingen i landsbygdsområden och samtidigt främja anständiga arbets- och levnadsvillkor, kommer kommissionen från och med 2022 att göra följande:*

- *Bistå medlemsstaterna i utformningen av åtgärder för ekologiskt jordbruk i landsbygdsområden som främjar jämställdhet, unga jordbrukare och sysselsättning, vilket kan inbegripa utbyte av bästa praxis.*

2.5. Förbättra djurfoder i enlighet med ekologiska regler

Ekologisk djurhållning måste uppfylla EU:s höga standarder för djurskydd och uppfylla artspecifika beteendebestånd i enlighet med EU:s strategi för förebyggande av djursjukdomar. Viktiga fodertillsatser såsom vitaminer tillverkas i allt större utsträckning genom fermentering med genetiskt modifierade mikroorganismer (GMM)²⁹. Eftersom denna produktionsteknik inte är förenlig med principerna för ekologisk produktion och eftersom det inte är säkert att fodertillsatsindustrin ansöker om godkännande av tillsatser som framställs med konventionella mikroorganismer, ökar försörjningsproblemen vad gäller viktiga fodertillsatser till ekologisk djurhållning.

Förutom att öka tillgången till lokala foderproteiner bör man hitta alternativa proteinkällor för att säkerställa att fodret är hållbart och diversifierat. Bland dessa proteinkällor finns insekter, marina råvaror (t.ex. alger) och biprodukter från bioekonomin (t.ex. avfall från fiske och vattenbruk). Dessutom bör normerna för ekologiskt djurfoder hållas uppdaterade.

Åtgärd 16: *Kommissionen planerar att göra följande:*

²⁹ Vad gäller fodertillsatser som framställts av GMM i innesluten användning måste producenten visa att tillsatsen inte innehåller några spår av de mikroorganismer som producerar tillsatsen, särskilt spår av rekombinant DNA.

- *Inom ramen för Horisont Europa stödja forskning och innovation om alternativa, ekologiska källor till vitaminer och andra ämnen som kan visa sig vara nödvändiga samt alternativa proteinkällor, med beaktande av den tekniska och ekonomiska genomförbarheten.*
- *Undersöka olika sätt att stödja ansökningar för godkännande av fodertillsatser som produceras utan GMM, djurfoder baserat på insekter samt marina råvaror.*
- *År 2022 anta ett initiativ till stöd för EU:s algproduktion och EU:s algindustri för att säkerställa tillgången till alger som alternativ foderråvara inom ekologisk djurhållning.*

2.6. Förstärka det ekologiska vattenbruket

Ekologiskt vattenbruk kan bidra till att tillgodose konsumenternas efterfrågan på diversifierade livsmedel av hög kvalitet som produceras miljövänligt och med hänsyn till djurens välbefinnande. Det kan också bidra till att överbrygga klyftan mellan efterfrågan på och produktion av hållbara vattenbruksprodukter i EU och minska trycket på vilda bestånd.

Åtgärd 17: *Från och med 2022 planerar kommissionen att göra följande:*

- *Stödja forskning och innovation om alternativa källor till näringsämnen samt avel och djurskydd inom vattenbruket. Främja investeringar i anpassad blandodling och multitrofiska vattenbrukssystem. Främja kläckerier och yngelanläggningar för ekologisk ungfisk.*
- *Kartlägga och vid behov åtgärda specifika hinder för det ekologiska vattenbrukets tillväxt i EU.*

I de nya riktlinjerna för hållbar utveckling av EU:s vattenbruk som kommissionen förväntas anta under våren 2021 kommer medlemsstaterna och berörda parter att uppmuntras att stödja ökningen av ekologisk produktion.

OMRÅDE 3: EKOLOGISK PRODUKTION SOM FÖREDÖME – FÖRBÄTTRA DET EKOLOGISKA JORDBRUKETS BIDRAG TILL HÅLLBARHETEN

För att jordbruks- och vattenbrukssektorerna ska vara hållbara och uthålliga krävs ökad biologisk mångfald, vilket är nödvändigt för friska ekosystem och avgörande för bevarandet av näringscykeln i marken, vattenkvaliteten och de pollinerande insekterna. Ökad biologisk mångfald hjälper jordbrukarna att anpassa sig till klimatförändringarna. Den ekologiska sektorn är till sin natur inriktad på striktare miljönormer, som är förankrade i dess mål och principer.

I takt med att den globala temperaturen stiger och vädret blir mer oförutsägbart är det viktigt att stärka den roll som jordbruket – i synnerhet det ekologiska – spelar i kampen mot klimatförändringarna. Tack vare sina extensiva jordbruksmetoder och användningen av förnybar energi i stället för fossila bränslen kan den ekologiska jordbrukssektorn bana väg för bättre resursanvändning, minskat avfall och lägre koldioxidutsläpp.

Denna handlingsplan är uteslutande inriktad på att främja det ekologiska jordbruket och dess bidrag till hållbarheten. Även den ekologiska produktionen kan dock förbättra sin miljöpåverkan. Livsmedelsproduktionens allmänna miljöavtryck behandlas i strategin Från jord till bord.

För att dessa mål ska kunna uppnås krävs forskning. I samband med detta **avser kommissionen att avsätta minst 30 % av de kommande förslagsomgångarna inom interventionsområde 3 "Jordbruk, skogsbruk och landsbygdsområden"** i kluster 6 i Horisont Europa till ämnen som speciellt angår eller är relevanta för den ekologiska sektorn.

3.1. Minska klimatpåverkan och miljöavtrycket

Jordbruk och vattenbruk spelar en viktig roll när det gäller att uppfylla EU:s ambition om att senast 2050 vara koldioxidneutralt genom minskade utsläpp av växthusgaser. Inom det ekologiska jordbruket används ett antal förvaltningsmetoder som bidrar till att begränsa klimatförändringarna och skapa ytterligare fördelar för miljön och den biologiska mångfalden.

Under de senaste åren har allmänheten och den privata sektorn visat intresse för att få mer information om de ekologiska produkternas miljöpåverkan än vad som för närvarande erbjuds genom märkningen. Konsumenterna blir allt mer intresserade av att känna till produkternas miljöpåverkan, så att de kan fatta hållbarhetsbaserade beslut. Sådana beslut skulle stödja EU:s nollföroreningsambitioner. Som anges i EU:s handlingsplan för den cirkulära ekonomin och strategin för konsumentpolitiken i EU kommer kommissionen att föreslå åtgärder för att bekämpa grönmålning.

Åtgärd 18: *Från och med 2022 kommer kommissionen att göra följande:*

- *Vidta åtgärder³⁰ för att i samarbete med berörda parter inrätta ett pilotnätverk för klimatpositiva ekologiska jordbruksföretag för utbyte av bästa praxis³¹. Ett föreslaget forskningsuppdrag på området markhälsa och livsmedel skulle kunna bidra till pilotnätverket, i synnerhet genom användning av levande laboratorier och demonstrationsverksamhet samt andra initiativ till stöd för koldioxidlagring.*

3.2. Öka den genetiska biologiska mångfalden och avkastningen

Det ekologiska jordbruket spelar en erkänt viktig roll för att hålla ekosystemet friskt och bevara den biologiska mångfalden, de naturliga rovdjuren och den ekologiska jämvikten. Förordning (EG) nr 2018/848 om ekologisk produktion fastställer särskilda mål och

³⁰ Efter slutförandet av modulerna om utsläpp av växthusgaser och hantering av näringsämnen i verktyget för hantering av näringsämnen för ett hållbart jordbruk.

³¹ Koldioxidavtrycket bör beräknas genom de metoder som utvecklats av kommissionen, i synnerhet metoderna för produkters och organisationers miljöavtryck (PEF och OEF), som definieras i kommissionens rekommendation av den 9 april 2013 (2013/179/EU).

därmed sammanhängande principer till skydd för biologisk mångfald, som kommer att stärka de ekologiska jordbrukarnas roll som förespråkare av bevarad biologisk mångfald. Som en del av strategin Från jord till bord kommer kommissionen också att se över direktiven om saluföring av utsäde för att underlätta registreringen av utsädessorter, bland annat sådana som används inom ekologiskt jordbruk, och utveckla åtgärder för att bevara genetiska resurser och utveckla utsäde med större genetisk variation och större potential vad gäller biologisk mångfald.

Ekologiska grödor ger lägre avkastning än konventionella. Att minska skillnaden i avkastning är viktigt för att säkerställa den ekonomiska bärkraften, särskilt för grödor där denna skillnad fortfarande är relativt stor.

Åtgärd 19: För att öka den biologiska mångfalden och öka avkastningen planerar kommissionen att göra följande:

- *Från och med 2022 öronmärka medel inom ramen för Horisont Europa för att stödja bevarandet och användningen av genetiska resurser, förförädling och förädling samt tillgången till ekologiskt utsäde, och för att bidra till utvecklingen av ekologiskt heterogent växtförökningsmaterial³² och växtsorter som lämpar sig för ekologisk produktion.*
- *Upprätta EU-nätverk för demonstrationsjordbruk för att främja deltagandebaserade strategier (kunskapsspridning). Bästa praxis och synergier med EIP-AGRI-projekten kommer att främjas via det framtida nätverket inom den gemensamma jordbrukspolitiken.*
- *Stärka jordbruksrådgivningen, i synnerhet genom kunskaps- och innovationssystemet inom jordbruket (Akis), för att främja kunskapsutbyte om material som lämpar sig för ekologiskt jordbruk.*
- *Stödja forskning och innovation för att förbättra den ekologiska avkastningen.*

3.3. Alternativ till omtvistade insatsvaror och andra växtskyddsmedel

Ekologiskt jordbruk utmärks av att externa insatsvaror begränsas. Enligt lagstiftningen om ekologisk produktion tillåts användning av en särskild uppsättning växtskyddsmedel med lägre miljö- och markpåverkan. Dock skadar vissa ämnen markfaunan och kan, efter att ha läckt ut i grundvattnet, skada vattenlevande arter. Det är därför viktigt att fortsätta undersöka möjligheten att fasa ut eller ersätta omtvistade insatsvaror i det ekologiska jordbruket, såsom koppar, och att utveckla alternativ till dessa produkter för att ekologiska jordbrukare ska kunna skydda grödorna.

Åtgärd 20: Kommissionen planerar att göra följande:

³² Ekologiskt heterogent material: växtförökningsmaterial som inte hör till en växtsort utan till en växtgrupp inom ett och samma botaniska taxon.

- *Från och med 2023 öronmärka medel inom ramen för Horisont Europa till forsknings- och innovationsprojekt som berör alternativa strategier för omtvistade insatsmedel, med särskild betoning på koppar och andra ämnen enligt Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhets bedömning.*
- *Från och med 2022 främja användning av alternativa växtskyddsmedel där det är lämpligt, såsom medel som innehåller biologiska verksamma ämnen, på grundval av den kommande förordningen om biologiska bekämpningsmedel och med hjälp av förstärkt jordbruksrådgivning, i synnerhet kunskaps- och innovationssystemet inom jordbruket (Akis).*

3.4. Förbättra djurskyddet

Det ekologiska jordbruket spelar redan en viktig roll när det gäller att förbättra djurskyddet, vilket är en integrerad del av livsmedelssystemens hållbarhet. Bättre djurskydd förbättrar djurens hälsa och livsmedelskvaliteten, minskar behovet av medicinering och kan bidra till att bevara den biologiska mångfalden, i linje med strategin Från jord till bord måste åtgärder vidtas för att ytterligare förbättra djurskyddet, med användning av alla tillgängliga instrument för att bättre uppfylla befolkningens förväntningar och krav. Medan kommissionen kommer att se över djurskyddslagstiftningen för att i slutändan höja djurskyddsnivån, bör det ekologiska jordbruket förbli en förebild för djurskydd och fungera som garant gentemot konsumenterna om att djuren behandlas väl längs hela kedjan och att deras naturliga behov och beteenden tillgodoses både på gården och under transport, eftersom djuren bör besparas all smärta och oro och allt lidande som kan undvikas, däribland vid tidpunkten för avlivning.

Åtgärd 21: *I samarbete med EU-plattformen för djurskydd kommer kommissionen att göra följande:*

- *Fortsätta att samarbeta med medlemsstaterna och civilsamhället för att hitta konkreta och genomförbara metoder att ytterligare förbättra djurskyddet inom ekologisk produktion.*

3.5. Använda resurserna mer effektivt

Inom strategin för cirkulär ekonomi sätts resurseffektivitet i centrum för beslutsfattandet, vilket skapar mervärde och säkerställer att resurserna kan användas och återanvändas längre, vilket leder till avfallet elimineras, efterfrågan på resurser (som vatten, fossila bränslen och energi) minimeras, effektiviteten förbättras och kostnaderna minskas.

Under de senaste 50 åren har plastens ekonomiska roll stadigt ökat, och den har blivit viktig för ett ökande antal produkter och produktkedjor. Men plasttillverkning och förbränning av plastavfall leder dock till betydande utsläpp av växthusgaser³³.

³³ COM(2018) 28 final – Meddelande om en europeisk strategi för plast i en cirkulär ekonomi.

Inom det ekologiska jordbruket används fortfarande mycket plast, däribland i marktäckningsfilm, växthus och tunnlar, balplast, nät för lagring av djurfoder, rep för skaldjursodling och emballage. Förutom att återanvändningen, insamlingen och återvinningen av konventionell plast bör förbättras, behöver jordbrukarna större klarhet om i vilka sammanhang biobaserade och biologiskt nedbrytbara plaster kan bidra till den cirkulära ekonomin.

Åtgärd 22: Kommissionen planerar att göra följande:

- *Anta ett regelverk för biobaserad, komposterbar och biologiskt nedbrytbar plast³⁴ med principer och kriterier för de omständigheter där användning av hållbara biobaserade material som under naturliga förhållanden är lätt biologiskt nedbrytbara har miljöfördelar. Regelverket kommer att omfatta all plast, inklusive för användning inom alla typer av jordbruk, och kommer därför också att vara mycket relevant för ekologiskt jordbruk som föredöme i fråga om hållbarhet.*

Vissa jordbruksmetoder utgör de största hindren för att EU:s sötvatten och marina vatten ska uppnå god status enligt ramdirektiven för vatten och havsmiljö. Detta beror främst på diffus förorening med näringsämnen (kväve och fosfor) och bekämpningsmedel. Omkring 38 % av EU:s ytvattenförekomster är utsatta för tryck från diffusa föroreningar (varav jordbruksproduktion, som orsakar 25 % av föroreningarna, är en stor källa), från vattenuttag för bevattning och från hydromorfologiska förändringar (t.ex. på grund av dränering)³⁵. Klimatförändringarna kommer att öka behovet av bevattning i EU och minska tillgången på vatten.

Åtgärd 23: Kommissionen ska göra följande:

- *Främja effektivare och hållbarare användning av vatten, ökad användning av förnybar energi och rena transporter, minskade utsläpp av näringsämnen inom alla typer av jordbruk, men särskilt inom ekologiskt jordbruk, vilket ska göras i samverkan med medlemsstaterna genom deras strategiska planer inom den gemensamma jordbrukspolitiken, genom de nya strategiska riktlinjerna för vattenbruk och genom Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden.*

SLUTSATSER

För att uppnå det ambitiösa målet om att 25 % av jordbruksarealen ska brukas ekologiskt och att ekologiskt vattenbruk ska öka markant fram till 2030 i enlighet med strategin Från jord till bord och strategin för biologisk mångfald, är det nödvändigt att förse den ekologiska sektorn med verktyg som skapar förutsättningar för förändring inom EU:s

³⁴ Som meddelades i En europeisk strategi för plast i en cirkulär ekonomi (COM(2018) 28 final) och i EU:s handlingsplan för den cirkulära ekonomin (COM(2020) 98 final).

³⁵ SWD(2019) 439 final – Arbetsdokument från kommissionens avdelningar: *Fitness Check of the Water Framework Directive and the Floods Directive*.

jordbruk och vattenbruk i riktning mot de höga kvalitetsstandarder som EU:s konsumenter värdesätter. Dessutom bidrar målet för ekologiskt jordbruk avsevärt till uppnåendet av andra mål i strategin för biologisk mångfald och i strategin Från jord till bord, såsom målen om att minska användningen av bekämpningsmedel och överskottet av näringsämnen, samtidigt som det bidrar till att EU närmar sig sin ambition om att uppnå nollförorening för en giftfri miljö.

EU har en ledande roll i främjandet av förändrade jordbruksmetoder. Ökad ekologisk produktion är av central betydelse för övergången till mer hållbara jordbruks- och vattenbrukssektorer som ger producenterna skäligen inkomster och bidrar till livskraftiga europeiska landsbygds- och kustområden.

För att övervaka utvecklingen kommer kommissionen att anordna årliga offentliga uppföljningsmöten med företrädare för Europaparlamentet, medlemsstaterna, EU:s rådgivande organ och berörda parter när så är lämpligt. Kommissionen kommer också att offentliggöra lägesrapporter vartannat år – däribland en resultattavla – och presentera dem vid särskilda evenemang. Den kommer även att genomföra en halvtidsöversyn av handlingsplanen under 2024 och lägga fram den vid en högnivåkonferens. För att öka medvetenheten om ekologisk produktion kommer kommissionen också att anordna en årlig ekodag i hela EU.